

„MOJE RĘCE, MOJA GŁOWA”

Część II

Krystalizowanie się swojego „ja” to bardzo ważny początek

Prezentowany artykuł jest drugim z cyklu „Moje ręce, moja głowa” Zgodnie z wcześniejszą informacją, oprócz podstawowych zagadnień teoretycznych, zamieszczam w nim praktyczne propozycje aktywności umożliwiające dzieciom poznanie schematu ciała i orientacji w przestrzeni w ramach pierwszego etapu: *Krystalizowanie się swojego „ja”*.

Hierarchiczne etapy kształtowania się świadomości własnego ciała to:

1. **Krystalizowanie się swojego „ja”;**
2. **Przyjmowanie własnego punktu widzenia;**
3. **Rozpatrywanie otoczenia z punktu widzenia drugiej osoby;**
4. **Orientowanie się w otoczeniu z uwzględnieniem różnych przedmiotów;**
5. **Orientacja na kartce papieru** (Gruszczyk-Kolczyńska, Zielińska, 1997)¹.

Na początku dziecko koncentruje się na sobie: poznaje swoje ciało, utrwała nazwy jego poszczególnych części, przygląda się swojemu odbiciu w lustrze, utożsamia się ze swoim imieniem, kształtując w ten sposób poczucie swojego „ja”. Prezentowane umiejętności z pierwszego etapu *Krystalizowanie się swojego „ja”* są bazalne, podstawowe, dlatego powinny być stosowane jako pierwsze, systematycznie i najdłużej.

W tabeli zamieściłam kolejno: nazwę aktywności, sposób wykonania oraz realizowane cele. Prezentacja celów jest szczególnie ważna i zamierzona; ich obecność uświadamia, iż nawet pozornie proste działania są ważne w rozwoju dziecka. Doskonałym potwierdzeniem jest tradycyjna zabawa paluszkowa „Sroczka”, którą (większość z nas) zna z własnego dzieciństwa.

Krystalizowanie się swojego „ja” - propozycje aktywności

NAZWA AKTYWNOŚCI	SPOSÓB WYKONANIA	CEL
Witajcie moje dłonie i stopy (propozycja własna)	Dziecko i osoba prowadząca siedzą naprzeciwko siebie na dywanie. Na sygnał klaskają w swoje dłonie, potem dotykają swoich stóp, mówiąc „Dzień dobry”.	Element przywitania, uświadomienie istnienia dłoni i stóp.

¹ Gruszczyk –Kolczyńska E, Zielińska E. (1997), Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli, PWN, Warszawa, s. 13-14

NAZWA AKTYWNOŚCI	SPOSÓB WYKONANIA	CEL
<p>Witanie części ciała wskazanych przez dziecko lub osobę prowadzącą (uszu, kolan, nosa)</p> <p>(propozycja własna)</p>	<p>Dziecko i osoba prowadząca siedzą naprzeciwko siebie na dywanie. Witają kolejno części ciała wskazane przez dziecko lub osobę prowadzącą.</p>	<p>Diagnoza umiejętności dziecka dotycząca znajomości schematu ciała, nazw poszczególnych części. Uświadomienie istnienia wymienianych części ciała. Doskonalenie umiejętności koncentracji.</p> <p>Zachęcanie do kreatywnego działania.</p>
<p>Moja głowa (modyfikacja propozycji Gruszczyk-Kolczyńskiej E., Zielińskiej E., 1997)</p>	<p>Dziecko i osoba prowadząca siedzą przed lustrem przyglądając się swoim odbiciom. Opowiadają o tym, co znajduje się na głowie: włosy, oczy, nos.</p>	<p>Poznanie umiejętności dziecka dotyczących znajomości schematu ciała, nazw poszczególnych części – twarzy, kolorów i wielkości. Uświadomienie istnienia wymienianych części twarzy.</p> <p>Ocena zdolności koncentracji. Wzmacnianie poczucia tożsamości z obrazem własnej twarzy odbitej w lustrze.</p>
<p>Moje ręce (modyfikacja propozycji Gruszczyk-Kolczyńskiej E., Zielińskiej E., 1997)</p>	<p>Dziecko i osoba prowadząca siedzą na dywanie obok siebie, oglądają swoje dłonie i poszczególne palce. Dziecko i osoba prowadząca obrysowują kolejno swoje dłonie na papierze, dłonie można pokolorować i ozdobić. Dziecko i osoba prowadząca odszukują na swoich dłoniach największy i najmniejszy palec.</p>	<p>Uświadomienie istnienia dłoni i palców. Uświadomienie podobieństwa dłoni. Zwrócenie uwagi na różnice w długościach (wielkościach) palców u dłoni.</p> <p>Doskonalenie umiejętności koncentracji.</p>
<p>Zabawy paluszkowe Paluszek (Sąsiadek K., 2005)</p>	<p>Osoba prowadząca siedzi obok dziecka, mówi słowa wierszyka-rymowanki zachęcając dziecko do wskazywania wymienianych części ciała: <i>„Paluszek zginam, paluszek prostuję, Paluszkciem ucho wskazuję. „Paluszek zginam, paluszek prostuję, Paluszkciem oko wskazuję. „Paluszek zginam, paluszek prostuję, Paluszkciem nosek wskazuję”</i> Gdy dziecko opanuje wierszyk, wymienia części ciała, które należy wskazać.</p>	<p>Stymulacja percepcji słuchowej. Doskonalenie umiejętności koncentracji. Utrwalanie nazw poszczególnych części ciała i twarzy. Umiejętność wykonania ruchu według komunikatu słownego.</p>
<p>Zabawy paluszkowe Sroczka</p>	<p>Osoba prowadząca siedzi obok dziecka, deklamuje wierszyk – rymowankę i wykonuje kolejno ruchy: <i>„Tu sroczka kaszkę warzyła”</i> - w zagłębieniu swojej dłoni miesza palcem wskazującym „gotującą się” kaszkę <i>„Ogonek swój sparzyła”</i> - powtarza poprzednią czynność <i>„Temu dała na tyżeczce”</i> - masuje w palcach swój kciuk, wskazujący i środkowy) paliczek małego paluszka <i>„Temu dała na miseczce”</i> - masuje swój palec serdeczny <i>„Temu dała na spodeczku”</i> - masuje swój palec środkowy <i>„Temu dała w garnusieczku”</i> - masuje swój palec wskazujący <i>„A dla tego nic nie miała! Po główce go poglaskala. Frrrrr po więcej poleciała”</i> - unosi kciuk, prosi dziecko o naśladowanie.</p>	<p>Poznanie tradycyjnej zabawy paluszkowej. Stymulacja percepcji słuchowej. Doskonalenie koncentracji uwagi. Wprowadzenie do liczenia w zakresie 5-ciu na konkretach. Przygotowanie palców do liczenia. Rozwijanie precyzji w zakresie motoryki małej. Uważliwienie pojedynczych palców u rąk. Doskonalenie procesów pamięciowych.</p>

NAZWA AKTYWNOŚCI	SPOSÓB WYKONANIA	CEL
<p>Zabawy paluszkowe Auto (Sąsiadek K., 2005)</p>	<p>Osoba prowadząca siedzi obok dziecka, mówi słowa wierszyka-rymowanki zachęcając dziecko do powtarzania i naśladowania ruchów dotykając po kolei swoich palców i odliczając cytowaną liczbę kół: <i>„Auto do myjni przyjechało, bo się umyć ładnie chciało. Umyto pierwsze koło podstawowe. Drugie koło podstawowe. Trzecie koło zapasowe. Czwarte koło podstawowe, Piąte koło zapasowe”</i></p>	<p>Wprowadzenie do liczenia w zakresie 5-ciu na konkretach. Przypomnienie o zasadach higieny (myciu). Doskonalenie percepcji słuchowej. Rozwijanie precyzji w zakresie motoryki małej. Doskonalenie koncentracji. Uważliwienie pojedynczych palców u rąk.</p>
<p>Masażyki Płynęła sobie rzeczka (Bogdanowicz M., 2012)</p>	<p>Osoba prowadząca prosi, aby dzieci usiadły jedno za drugim. Drugie dziecko wykonuje na plecach pierwszego masażyk, deklamując wierszyk: <i>„Płynęła sobie rzeczka”</i> - palcem rysuje na plecach krętą rzeczkę <i>„Świeciły dwa słońeczka”</i> – palcem rysuje na plecach dwa kółka <i>„Idą konie”</i> - palcami na plecach naśladuje kroki konia <i>„Przeszły słońce”</i> - palcami na plecach naśladuje ciężkie słońcowe kroki <i>„Spadł deszczyczek”</i> - palcami na plecach naśladuje spadające krople <i>„Przeszedł deszczyczek?”</i> - łaskocze dziecko po bokach <i>„Tu podkóweczka tu, tu, tu”</i> - rysuje palcem na stopie dziecka kształt podkowy <i>„Tu gwoźdźciczek tu, tu, tu”</i> - delikatnie kłuje palcem dziecko w stopę. Pamiętamy o zamianie ról.</p>	<p>Tworzenie bezpiecznej przestrzeni, wzajemnego zaufania. Relaksacja. Rozwijanie umiejętności pracy w parach. Doskonalenie percepcji słuchowej. Rozwijanie koordynacji ruchowej. Uważliwienie pleców, stóp. Wdrażanie do przestrzegania zasad wzajemnej współpracy. Poszerzanie wiedzy ogólnej o otaczającym świecie. Utrwalanie charakterystycznych cech zjawisk przyrodniczych i zwierząt. Doskonalenie procesów pamięciowych. .</p>
<p>Cień (modyfikacja propozycji Kepharta N.C., 1970)</p>	<p>Osoba prowadząca na zmianę z dzieckiem wykonują dowolny ruch (podniesienie rąk). Zadaniem partnera jest powtórzenie ruchu, naśladowanie. Podczas zabawy zachęcam do głośnego nazywania naśladowanych części ciała.</p>	<p>Doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej, równowagi oraz precyzji ruchów. Ćwiczenie koncentracji uwagi. Rozwijanie kreatywności. Utrwalanie nazw części ciała. Wdrażanie do naśladowania.</p>
<p>Opiekuję się chorym misiem (propozycja własna)</p>	<p>Osoba prowadząca proponuje dziecku opiekę nad chorym misiem. Pacynką. Pacjentowi należy założyć opatrunek na wskazaną część ciała: „Pieska bardzo boli łapa”</p>	<p>Utrwalanie nazw poszczególnych części ciała. Doskonalenie percepcji słuchowej. Doskonalenie precyzji dłoni, koordynacji. Uważliwienie na potrzeby innych. Wdrażanie do realizacji własnych pomysłów związanych z założeniem opatrunku.</p>
<p>Tańczę z gazetą (propozycja własna)</p>	<p>Dziecko i osoba prowadząca zawieszają arkusz gazety na swojej ręce i powiewają nią w różnych kierunkach. Gazetę można umieścić na obydwu rękach, na głowie i próbować bezpiecznie poruszać się z nią. Zachęcamy dziecko do realizacji własnych propozycji.</p>	<p>Uświadamianie istnienia i funkcji rąk. Zaspokojenie potrzeby ruchu. Rozwój psychomotoryczny. Doskonalenie cech motoryki: siły, zręczności, wytrzymałości. Rozwijanie kreatywności.</p>

Tunel (modyfikacja propozycji W. Sherborne, (za: Bogdanowicz M., Przasnycka M., 1994)	Dziecko przechodzi przez tunel. Zabawa jest bardzo atrakcyjna, jeżeli dzieci mogą ćwiczyć w parach, Jedno z dzieci przykłęka na czworaka opierając dłonie na podłodze. Drugie dziecko czołga się przez utworzony tunel. Zachęcam do zamiany ról.	Wyczuwanie brzucha, pleców , pośladków, kolan, dłoni oraz całego ciała. Nawiązywanie współpracy, doskonalenie relacji społecznych wynikające z konieczności przestrzegania zasad. Dążenie do bezpiecznego samopoczucia w przestrzeni.
Chodzenie po kamieniach (Kephart N.C., 1970)	Prowadzący przy pomocy dziecka układa na podłodze papierowe lub sensoryczne koła lub kartki papieru symbolizujące kamienie. Zachęcamy dziecko do chodzenia po kamieniach.	Ćwiczenie równowagi i koordynacji całego ciała. Nauka szacowania odległości, zsynchronizowania i zaplanowania swoich ruchów.

Zaprezentowane aktywności nie wyczerpują całego ich bogactwa, są proste w realizacji, nie wymagają skomplikowanych akcesoriów, a bawić można się praktycznie wszędzie... Gorąco zachęcam do skorzystania z gotowych propozycji (szczególnie zabaw paluszkowych i masażyków) lub wymyślania razem z dzieckiem, własnych.

W trzeciej części cyklu „Moje ręce, moja głowa” zaprezentuję propozycje aktywności odnoszące się do II poziomu - **Przyjmowanie własnego punktu widzenia.**

Zapraszam ponownie,
Danuta Baraniewicz

Bibliografia

Bogdanowicz M. (2012), Przytulanki czyli wierszyki na dziecięce masażyki, Harmonia, Gdańsk

Bogdanowicz M., Kisiel B., Przasnycka M. (1994), Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka, WSiP, Warszawa

Gruszczyk –Kolczyńska E, Zielińska E. (1997), Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli, PWN, Warszawa

Sąsiadek K. (2005), Zabawy paluszkowe, Media Rodzina, Poznań